

Historie kostela sv. Jiří ve Vraném

Stručný výpis z farní kroniky, nalezené v r. 1988.

„Dle nápisu na oltářním kameně možno soudit, že opat Jiří druhý Zbraslavský snad kostelíček sv. Jiří na Vraném založil a posvětil; pročez není-li tento kostelíček sv. Jiří starší, tedy dojísta rokem 1660 již vybudován byl.“ Dále hovořeno o zbraslavském opatu Jiřím I. Uratovi a z různých souvislostí vyslovena domněnka: „Možno, že tento opat Jiří I. Urat snad již kostelíček sv. Jiří na Vraném založil snad 1613. Tedy původ tohoto kostelíčka jest počátkem sedmáctého století.“

Tolik o původu našeho kostela, jak to zapsal r. 1872 dp. František Xaver Matošovský, farář ve Vraném a pozdější vikář ve Zbraslavi, který se velmi zasloužil o zvelebení kostela sv. Jiří a obnovu náboženského života ve Vraném. V dalším uvádím jen stručný chronologický výpis důležitých událostí, souvisejících přímo se stavbou a interiérem samotného kostela sv. Jiří, na jehož věži se spolu s dalšími dokumenty tento zápis nalézá.

1853 - pořízeny nové varhany a nový kůr.

1865 - kostel vybilén, v něm pouze jeden oltář s obrazem sv. Jiří a částky porušeného oltáře P. Marie

1871 - v květnu započata oprava kostela: obezděna okna, stěny a strop chrámu i sakristie opraveny a vymalovány, opravena dlažba. Obnoven oltář P. Marie, kazatelna a nově zřízen oltář Sv. Kříže. Kříž a sochy P. Marie a sv. Jana pochází ze zrušené a později přestavěné kaple cisterciáckého kláštera ve Zbraslavi. Zde značně poškozené zbytky soch vyvedl P. Fr. X. Matošovský ještě jako zbraslavský kaplan v r. 1867 a z nedostatku finančních prostředků (sochař požadoval 150 zlatých) sám sochy během tří roků opravil a kostelu Vranskému již jako vranský farář věnoval na nový oltář: „Sochy jsou asi z roku 1730 z doby renovace kláštera Zbraslavského - a možná i z dřívější ještě doby.“

1872 - z poškozené kaple Vonoklaské věnována kostelu ve Vraném socha sv. Jana Nepomuckého

1875 - darován vyšiváný řemen ke zvonku u sakristie

1876 - zřízeny schody do věže; do té doby se vystupovalo ke zvonům jen po žebříku.

1877 - oprava věže: „V srpnu byla ve 3. nedělích střecha věže Vranské opravena a červenou fermeží 2 krátě natřena. Nová krytba stala se r. 1819. Tuto opravu nebezpečnou vykonal V. Tomášek, tesař z Brázové s 2. svými syny.“

1879 - Oprava kostelní prejzové střechy. Vzáří obnoveny freskové obrazy na štítě kostela a celý kostel zvenčí obarven

1883 - 23.6. zřízen na věži nový hromosvod

1885 - vydlážděn presbytář a část kostelní dlažby dlaždicemi šamotkami

1886 - „Dne 30. května posvětil Vranský farář ve filiálním kostele ve Zvoli obraz na plátně sv. Cyrila a Metoděje z posvátného Velehradu na památku 1000 letého křesťanství v Čechách a posvěcení kapličky u Voleška dne 14. června 1885 a daroval jej do kapličky Volešské.“ Jedná se zřejmě o obraz, který byl asi časem nahrazen jinou výdebnou kapličky a přenesen zpět do vranského kostela kde visel do r. 1982 na jižní stěně kůru. Při úpravě oltáře čelem k lidu a přesunutí svatostánku na oltář sv. Kříže (viz r. 1982), byl obraz použit na zakrytí otvoru po odejmutém svatostánku. Tak po 100 letech pěkný obraz sv. patronů českých a celé Evropy doplňuje dnes čelní stěnu hlavního oltáře pod velkým obrazem patrona kostela sv. Jiří. „Dne 16., 17., 18. září obnoveny sochy p. Kosteckým z Prahy nákladem Vranského fardře 30 zř.“

1887 - 25. dubna uložen do hlavního oltáře nový oltářní kámen.

1888 - oprava kostela: nová dlažba ze šamotových dlaždic, nové sloupky a železná vrata u hřbitova.

18.2. zaslali 4 bývalí tovární dělníci pro kostel nový „Akkordion“ (harmonium?)

Zvony - dosud ve věži byly 2 zvony:

- sv. Jiří, přelity v r. 1842, tón A, 90 kg

- sv. Markéta, odlity v r. 1663, tón D, 68,5 kg

Nově byly pěti faráři Fr. X. Matošovského pořízeny další dva zvony:

- sv. Trojice, odlil Josef Dizpoldt, tón C, 83,5 kg (věnoval Prosper a Eliza Picette, radem z Planů)

- sv. František Xaver, umíráček, tón H, 29 kg (věnoval Fr. X. Matošovský)

- 1898 - 23. února až 2. března konány ve Vraném sv. misie, za vedení dvou kazatelů redemptoristů z Prahy. Na závěr misie posvěcen a před kostelem postaven dubový kříž, pořízený ze sbírky mezi mládeží z Vraného a Skochovic.
Renovace kostela: vymalování nákladem patrona kmězte Karla z Öttingen-Wallersteinu. Dále konána sbírka ve Vraném, okolních obcích (Skochovice, Zvol, Ohrobec, Voleško, Březová) a u letních hostů (7 z Prahy, 3 z Plzně - tuto skutečnost jako plzeňský rodák zvláště rád opisují). Ze sbírky opraveny a pozlaceny oltáře, koupeno a zvedbeho oltářní nádoby, pořízen Boží hrob, misál a další potřeby pro kostel.
- 1906 - „Oltář v baroku zdejšího kostela zlepšen byl tím, že dány byly řezané ozdoby kol obrazu sv. Jiří, odpovídající slohu oltáře, čímž hlavní oltář lépe vynikl (dal opravit farář).“
- 1907 - doplněna řezbařsky provedená a zlacená písmena „Altare privilegiatum.“
- 1909 - 25. března posvěcena nová křížová cesta od Mudrocha, malovaná na plátně.
- 1912 - „Pan patron rytíř Bartoň Cyril z Dobenína na žádost faráře zakoupil mramorovou křtitelnici s mosazným víkem od firmy Barta a Tichý z Prahy.“
- 1913 - „V květnu a červnu opraven byl vnějšek kostela ve Vraném p. patronem rytířem Bartoňem nákladem 1000 K též krytba kostela dána do pořádku (200 K) úhrn 1200 K.“
- 1915 - V Praze u zvonaře Diepolda přelit zvon Markéta, který pukl v době působení faráře Fr. X. Matasovského (mezi roky 1888-1893). Ostatní zvony pootočeny, aby se příliš nevytloukly.
- 1917 - 26. dubna sejmuty z věže kostela a odevazány pro účely vojenské dva zvony: sv. Jiří a sv. Markéta. 18. prosince sejmut umíráček František a rovněž odevazán pro vojenské účely.
- 1919 - začátkem března byl kostelu vrácen zvon Markéta
- 1921 - 26. 7. upevněn nový hrot na hromosvodu
- 1925 - 7. října začali 2 pokrývači z Prahy, od fy Kindl a Hejra opravovat střechu kostela. Stará krytina sejmuta po částech a s využitím použitelné staré krytiny, a doplněním nové znovu položena. Práce trvala do 12. listopadu. 28. listopadu tesaři téže firmy vyměnili trám ve věži, na němž je upevněna bání a kříž. Bání dána nová měděná (stará byla sežrána řet - tedy byla ze železného plechu). Kříž natřen. Listiny zádně v bání nebyly a prokrátkost času ani nové uloženy nebyly.
- 1926 - Oprava střechy nad sakristií v r. 1925 provedena nevalitně, takže do sakristie zatekalo. Firma opravila, ale zase nedostatečně. V průběhu roku byla „střecha nad sakristií opravena potřetí cementem, takže nyní strop nepromoká.“
- 1927 - opraveny varhany
- 1929 - oprava vnější omítky kostela stavitelem Kocím z Radotína
- 1930 - vymalován kostel (p. Vojtěchovský z Modran - 400.-Kč) a opraveny lavice (truhlář Straka)
- 1939 - nově natřeny, chromovány a zlaceny hlavní a postranní oltáře (pozlacovačský mistr Boubín ze Smíchova)
- 1940 - „Varhanářské firmě František Medřícký, varhanáři v Kutné Hoře odevazány byly zdejší staré varhany a doplaceno 52.000.-K na zdokonalení varhan starých, které budou mít 2 manuále a 12 rejstříků.“
- 1941 - V září přeložena - opravena byla celá střecha kostela.

Tímto záznamem končí výpis farmi kroniky Vranské, další záznamy uvádím podle informací pamětníků (1942) a vlastních znalostí, neboť jsem se do Vraného v r. 1961 přistěhoval.

- 1942 - instalovány nové varhany od fy Medřícký - Kutná Hora, v následujícím provedení:
1. manuál - 6 rejstříků, 2. manuál - 4 rejstříky, pedál - 2 rejstříky, kombinace volné i stále. Plněň velice tichým ventilátorem s elektromotorem.
- 1971 - kolem vnější zdi kostela odkopána zemina, položeny betonové dlaždice a tím docílena lepšího vysychání zdiva, které zejména z jižní strany bylo silně navlhle. Cesta od vchodu na starý hřbitov ke vchodu u kostela upravena, položeny dlaždice. Opraveny železné dveře vchodu na starý hřbitov. Práce provedli brigádníci (t.j. zdarma) členové Místní organizace Československé strany lidové, která byla ve Vraném nově založena v roce 1969.
- 1977 - generální oprava varhan, provedl p. Silovský, který navrhl a provedl změnu dispozice rejstříků. Oprava bohužel nebyla kontrolována znalcem a výsledek odpovídal poměrně nízké ceně opravy - cca 25.000.-Kčs

- 1982 - Provedena liturgická úprava oltáře čelem k lidu. Oltářní mensa oddělena od čelní stěny hlavního oltáře, prodlouženo podium. Svatostánek přenesen na boční oltář Sv. Kříže. Pro hlavní oltář a oltář P. Marie zhotoveny elektrické svíce (se souhlasem faráře P. Ant. Budky podle vlastního návrhu provedl Ing. A. Limpouch).
- 1986 - Zahájena generální oprava kostela sv. Jiří v rámci příprav na oslavu milénia obce Vrané v r. 1993. Jako první akce byla provedena kompletní výměna šindelové střechy věže. Štěpané šindele dodalo a celou opravu provedlo Jednotné zemědělské družstvo Velké Karlovice, okres Klatovy. Šindele byly předem impregnovány. Pro rychlost vlastní opravy (bez lešení v průběhu jednoho týdne) se nepodařilo impregnovat nosné konstrukce a podbití šindelové střechy.
- Sochy Panny Marie s Jezulátkem (původ se zatím nepodařilo zjistit) a sv. Jana Nepomuckého byly při celookresní akci ošetřeny radioaktivním ozařením (proti červotoči) v okresním muzeu v Roztokách u Prahy
- 1988 - Jako druhá akce v rámci generální opravy kostela byla zcela okopána stará omítka věže a udělána nová fasáda. Opravu provedl p. Emil Nedětka z Jesenice se svými třemi syny. Šindelová bání věže celá natřena Dixolem (Ing. Limpouch se synem), kříž snesen, opráven a spolu s měděnou makovičkou pozlacen. Nosný trám kříže nebyl při výměně v r. 1925 impregnován a rovněž jeho krytí pod makovičkou bylo provedeno špatně. Nymí byl na impregnován, vyhníla místa vyplněna betonem, kryt zhotoven z mědi. Při příští opravě bude nutno trám vyměnit. Konečnou práci v tomto roce bude ještě ocazení nových dřevěných oken (žaluzií) ve věži.
- Podrobný popis oprav je uveden v samostatné zprávě, plánovaný rozsah oprav v budoucích letech je uveden v přiložené dokumentaci. Da-li Bůh, k jehož větší choti a slávě všechny tyto práce konáme, bude po jejich ukončení náš kostel opět jeho důstojným stánkem a současně architektonickou ozdobou naší obce Vrané nad Vltavou.

Ve Vraném dne 16. října 1988.

Zapsal Ing. Alfons Limpouch

